

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา The Utilization of Digital Technology in Academic Administration in Schools

ชินวัตร เจริญนิษฐ์

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

บทคัดย่อ

การบริหารงานของผู้บังคับการในสมัยก่อนเทคโนโลยียังไม่ได้เข้ามามีบทบาทในการทำงานมากนัก การบริหารจึงเป็นไปตามระเบียบแบบแผนมีการปรับเปลี่ยนนโยบายที่ช้าไม่กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง เพราะติดอยู่กับรูปแบบการบริหารและความสำเร็จเดิมที่เคยมี ผู้นำสมัยก่อนจะมีการวางแผนและนโยบายระยะยาวแต่เนื่องด้วยปัจจุบันที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้นทำให้ผู้นำในองค์กรต้องเกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่อก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงที่ทุกองค์กรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีจึงทำให้เกิดการแข่งขัน ผู้นำจึงควรให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาบุคลากรให้สามารถเรียนรู้เข้าใจ สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในระดับพื้นฐานได้ พร้อมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ให้กับบุคลากรเพื่อสร้างความผูกพันและดึงคนเก่ง คนรุ่นดิจิทัลให้เข้ามาในองค์กร เมื่อมีการพัฒนาด้านบุคลากร งานต่าง ๆ ในสถานศึกษาก็จะได้รับการพัฒนาไปด้วยเช่นกัน หนึ่งในนั้นคืองานวิชาการ หลักการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานวิชาการสรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารควรที่จะอัปเดตความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ตลอดเวลา มีการปรับตัวให้พร้อมสำหรับโลกแห่งข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลระบบ Big Data ผู้นำควรเปิดใจรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะความคิดเห็นด้านเทคโนโลยีเพราะจะช่วยสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาได้ดี การเป็นที่ปรึกษาในด้านเทคโนโลยี จะทำให้ช่วยเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานที่ดีขึ้นได้ ท้ายที่สุดผู้นำที่รู้หลายภาษาในยุคนี้จึงย่อมได้เปรียบ การบริหารงานวิชาการแต่เดิมอาจมีการทำงานในภาษาเดียวมาโดยตลอด ในยุคนี้การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการบริหารงาน อาจทำให้ต้องปรับเปลี่ยนการทำงานให้มีหลากหลายภาษามากยิ่งขึ้น สถานศึกษาที่จะถูกมองว่าเป็นองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือและได้รับความไว้วางใจมากขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ: เทคโนโลยีดิจิทัล, การบริหารงานวิชาการ

ABSTRACT

Management of organizational leaders In the old days, technology had not yet played much role. The administration follows a methodology, a slow policy change, and not dare to change because it is stuck with the former management model and success. The old leaders had long-term planning and policies, but as technology has become more and more active, corporate leaders have changed. When stepping into the transformation that every organization has focused on technology has created competition. Leaders should focus on the process of human resource development to be able to learn and understand. Able to use basic digital technology Along with improving the regulations to reflect the changing environment As well as giving importance to creating experiences for

people to build engagement and attract talent Digital generation to enter the organization With the human resource development, various jobs in the school will be developed as well. One of them is academic work. The principles of bringing digital technology into academic administration can be summarized as follows: Executives should keep their knowledge of digital technology updated at all times. It is adapted to be ready for the world of information. In particular, Big Data system information, leaders should be widely open to listen to opinions. Especially technology opinion because it will help build good relationship with personnel who are subordinates. Being a consultant in technology Will help increase the potential for better management Ultimately, leaders who know many languages today have an advantage. Academic administration may have always been working in one language. In this age, digital technology has become a role in management. May require adjustments to work to have more languages Schools will also be seen as a more reliable and trusted organization.

Keywords: Digital technology, Academic Administration.

บทนำ

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากสังคมในยุคเกษตรหรือศตวรรษที่ 18 มาถึงยุคเทคโนโลยีหรือศตวรรษที่ 21 สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยี เพราะแนวทางนี้ทำให้สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและพลเมืองโลกหลาย ๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้เองสถานศึกษาจึงต้องตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สิ่งหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมในอนาคต คือ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) หรือเอไอ หมายถึง ความฉลาดเทียมที่สร้างขึ้นให้กับสิ่งที่ไม่มีชีวิต ซึ่งปัญญาประดิษฐ์นี้จะทำให้เอไอ (AI) มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้มนุษย์ต้องพัฒนาทักษะตนเองให้ปรับตัวทันกระแสสังคมที่อาจเปลี่ยนไป อาทิเช่น การปรับตัวของผู้เรียนที่เป็นลักษณะพิเศษในตัวมนุษย์ แม้แต่ปัญญาประดิษฐ์เองก็ไม่สามารถพัฒนาได้ ไม่ว่าจะเป็นการจินตนาการ การสร้างแรงจูงใจ ความเข้าใจกลุ่มเล็ก การเกิดญาณทัศน์ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้สถานศึกษาต้องจัดสภาพ การเรียนรู้ให้เป็นการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active learning) เพราะเป็นการตอบโจทย์การปฏิรูปการศึกษาตามกระแสสังคมที่อาจเปลี่ยนไป การเข้าใจโลกอนาคตเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ต้องเตรียมการ แม้กระทั่งผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นนักแก้ปัญหา และเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างผลผลิตด้านการศึกษาให้กับสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องแนวคิดการศึกษาไทยยุค 4.0 ที่วางอนาคตประเทศไทยไว้ 4 ประการดังนี้ 1) ประเทศไทยเป็นประเทศที่ “มั่งคั่ง มั่งคั่ง ยั่งยืน” 2) นำพาประเทศสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีภาคบริการ 3) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม 4) วางแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้วยแนวคิดรู้จักเดิม รู้จักพอและรู้จักปัน การพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นสิ่งที่ดีที่จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาได้พัฒนาผู้เรียนและพัฒนาสถานศึกษาให้รองรับการเข้าสู่สังคมแห่งโลกอนาคต การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานวิชาการนั้นพบว่าส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้ในด้านกาารวัดและประเมินผล สอดคล้องกับอภิญา รัตนโกเมศ (2009) ที่ได้ศึกษาการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด คือ การวัดและประเมินผล และมีแนวทางในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาระบบบริหารงานวิชาการในด้านการวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ คือ การให้ความรู้แก่บุคลากร ประชุมระดมสมอง การจัดทำระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน ด้วยสภาพปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในแวดวงการศึกษา การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาบริหารสถานศึกษานับได้ว่าเป็นกระแสคลื่นลูกใหม่ที่จะทำให้การศึกษาไทยมีความตื่นตัวมากขึ้นกว่าเดิม การเข้ามาของเทคโนโลยีดิจิทัลมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนการศึกษาไทยอย่างไร ดังจะกล่าวในบทความต่อไป

เทคโนโลยีดิจิทัล

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยเข้าสู่ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่คนไทยจะพบเจออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การที่จะเข้าสู่สังคมเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มตัวได้นั้น ต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควร ซึ่งอาจจะแบ่งเป็นช่วงเวลาที่ชัดเจน ขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจของคนในสังคมที่มีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับจินฉัตร ปะโคทั้ง (2561: 4) ได้แบ่งช่วงการเจริญเติบโตของเทคโนโลยีออกเป็น 4 ช่วง คือ

ยุคดิจิทัล 1.0 เป็นยุคเปิดโลกอินเทอร์เน็ต มีการเปลี่ยนแปลงจากยุคออฟไลน์ (Offline) เข้าสู่ยุคออนไลน์ (Online) มากยิ่งขึ้น การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการส่งจดหมายที่เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น การเปิดตัวของเว็บไซต์ต่าง ๆ ทำให้การเข้าถึงโลกออนไลน์มีมากขึ้นเช่นเดียวกัน ก่อให้เกิดการโฆษณาออนไลน์ที่ทำให้ทุกคนในโลกใบนี้สามารถเห็นสินค้าได้ทั่วถึงกัน เพิ่มความสะดวกรวดเร็วให้กับผู้ใช้บริการเป็นอย่างมาก

ยุคดิจิทัล 2.0 ยุคโซเชียลมีเดีย เป็นยุคที่ต่อยอดมาจากยุค 1.0 เริ่มมีการสร้างสังคมออนไลน์ สร้างเครือข่ายต่าง ๆ มีการพูดคุยกันในกลุ่มเล็ก ๆ แบบออนไลน์ และเชื่อมโยงหลาย ๆ กลุ่มเข้าด้วยกัน กลายเป็นสังคมที่ใหญ่ขึ้น นำไปสู่การดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจและด้านต่าง ๆ

ยุคดิจิทัล 3.0 เป็นยุคแห่งข้อมูล Big data หรือข้อมูลขนาดใหญ่ ดังจะเห็นได้จากการเติบโตของสังคมออนไลน์ จำนวนผู้ใช้งานเฟซบุ๊ก (Facebook) ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนเกือบ 2,800 ล้านผู้ใช้งาน (Statista, 2021) เมื่อมีจำนวนผู้ใช้งานในสื่อสังคมออนไลน์มากยิ่งขึ้น ยิ่งทำให้การเก็บข้อมูลต่าง ๆ มีจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย อาจจะกล่าวได้ว่า “ใครมีข้อมูลมาก ก็มีอำนาจมาก” เพราะข้อมูลจะถูกนำมาประมวลผล จับสาระ วิเคราะห์ถึงความต้องการของผู้บริโภคเพื่อสร้างสินค้าและบริการที่สามารถตอบโจทย์ของลูกค้าได้ เมื่อมีการจัดเก็บข้อมูลและจัดการกับระบบข้อมูลได้แล้ว ก็จะสามารถนำมาพัฒนาต่อยอดให้เป็นแอปพลิเคชันที่ให้ความสะดวกสบายแก่ผู้บริโภคผ่านทางสมาร์ทโฟนอีกด้วย

ยุคดิจิทัล 4.0 เป็นยุคเทคโนโลยีมีนสมอง เป็นยุคที่ความฉลาดของเทคโนโลยีจะทำให้อุปกรณ์ต่าง ๆ เชื่อมต่อกันเองได้อย่างอัตโนมัติหรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นยุคที่เทคโนโลยีจะหลอมรวมกันเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ เครื่องจักรต่าง ๆ อาจสื่อสารระหว่างกันได้ และมนุษย์จะพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือแม้แต่การเดินทาง เราอาจไม่จำเป็นต้องเป็นคนขับรถเสมอไปก็ได้

เทคโนโลยีดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและพัฒนาอยู่ตลอดเวลาองค์กรหรือหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ เข้าใจ และมีทักษะในการใช้งานเทคโนโลยีเหล่านี้ให้เชี่ยวชาญ เพื่อต่อยอดการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กรให้ทัดเทียมกับองค์กรอื่นบนการแข่งขันที่ไม่เหมือนเดิมอีก

ต่อไป เพราะฉะนั้นทักษะความรู้ ความเข้าใจในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลจึงมีความสำคัญอย่างมากที่ผู้บริหารระดับสูงจะต้องเข้าใจ เพื่อนำพาองค์กร และบุคลากรในหน่วยงานดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในทุก ๆ มิติของการทำงาน

ทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

การมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีเปรียบเสมือนชุมทรัพย์ทางความรู้ที่มนุษย์ต้องปรับตัว และแสวงหาอยู่ตลอดเวลา ดังที่จิณฉัตร ปะโคทั้ง (2561 : 6) ให้ความหมายของทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลไว้ว่า คือ ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานหรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ทักษะดังกล่าวครอบคลุมความสามารถ 4 มิติ คือ 1) มิติการใช้ (Use) 2) มิติการเข้าใจ (Understand) 3) มิติการสร้าง (Create) และ 4) มิติการเข้าถึง (Access) ซึ่งทั้ง 4 มิตินี้จะช่วยให้เข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากยุคอะนาล็อกไปสู่ยุคดิจิทัล และยุคโรบोटิกส์ จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงานของข้าราชการ ซึ่งเป็นแกนหลักของการพัฒนาประเทศซึ่งจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกล้าสมัยต่อวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีและเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เช่น การสูญเสีย การเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การโจรกรรมข้อมูล การโจมตีทางไซเบอร์ เป็นต้น ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นทักษะพื้นฐานที่จะเป็นตัวช่วยสำคัญสำหรับข้าราชการในการปฏิบัติงาน การสื่อสารและการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นในลักษณะ “ทำน้อยได้มาก” และช่วยส่วนราชการสร้างคุณค่าและความคุ้มค่าในการดำเนินงาน เพื่อการก้าวไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ข้าราชการ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เพื่อให้ได้โอกาสการทำงานที่ดีและเติบโตก้าวหน้าในอาชีพข้าราชการ ด้วยประโยชน์สำหรับข้าราชการดังต่อไปนี้ 1) ทำงานได้รวดเร็วลดข้อผิดพลาดและมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น 2) มีความภาคภูมิใจในผลงานที่สามารถสร้างสรรค์ได้เอง 3) สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 4) สามารถระบุทางเลือกและตัดสินใจได้อย่างสมเหตุสมผลมากขึ้น 5) สามารถบริหารจัดการงานและเวลาได้ดีขึ้นและช่วยสร้างสมดุลในชีวิตและการทำงาน 6) มีเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้และเติบโตอย่างเหมาะสม หากมองในด้านประโยชน์ของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมีดังต่อไปนี้ 1) หน่วยงานได้รับการยอมรับว่ามีความทันสมัย เปิดกว้างและเป็นที่ยอมรับซึ่งจะช่วยดึงดูดและรักษาคนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพสูงมาทำงานกับองค์กร 2) หน่วยงานได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากประชาชนและผู้รับบริการมากขึ้น 3) คนในองค์กรสามารถใช้ศักยภาพในการทำงานที่มีมูลค่าสูงมากขึ้น 4) กระบวนการทำงานและการสื่อสารขององค์กร กระชับคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น 5) หน่วยงานสามารถประหยัดทรัพยากร

การบริหารและขอบข่ายงานวิชาการ

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในกระบวนการบริหารภายในสถานศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำความเข้าใจในความหมายของการบริหารและขอบข่ายของงานวิชาการให้

ลึกซึ้ง เพราะนอกจากสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคดิจิทัลแล้ว สถานศึกษาก็ต้องปรับตัวและเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองไปสู่ยุคดิจิทัลเช่นเดียวกัน

การบริหาร

คำว่า การบริหาร มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “administatrae” หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรืออำนวยความสะดวก (direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ ซึ่งการบริหารมีความหมายที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ การบริหารเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากร และเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด (รุจิรุ ภูสาระและจันทราณี สงวนนาม 2545:4-5) สอดคล้องกับจิณณวัตร ปะโคทั้ง (2552 : 38) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึง การทำงานร่วมกันของบุคคลเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยใช้ปัจจัยการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุสิ่งของและวิธีการต่าง ๆ อย่างชาญฉลาดและมีศิลปะ

นักบริหารหลายคนจึงมีความคิดตรงกันว่า การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของคณะบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่แน่นอนในการทำงาน บางคนเห็นว่าการบริหารเป็นศิลปะของการเป็นผู้นำที่จะนำผู้อื่นให้ทำงานตามวัตถุประสงค์ได้ และได้กล่าวถึงลักษณะเด่นที่เป็นสากลของการบริหารไว้ 9 ประเด็นคือ 1) การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 2) การบริหารต้องอาศัยปัจจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญ 3) การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน 4) การบริหารต้องมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการทางสังคม 5) การบริหารต้องเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป 6) การบริหารต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้การปฏิบัติตามภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์ 7) การบริหารเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล 8) การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 9) การบริหารไม่มีตัวตน แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ ดังนั้นความหมายของการบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ บนพื้นฐานความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่ได้รับ กระทำจนเป็นผลสำเร็จหรือหมายความว่าผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติ แต่ใช้ศิลปะและศาสตร์ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนเป็นผลสำเร็จตรงตามจุดหมายขององค์กร หรือตรงตามจุดหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

ความหมายงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญมากต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับและทุกสถานศึกษา การที่สถานศึกษาจะเป็นที่ยอมรับจากชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพทางด้านวิชาการเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารและบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้งานวิชาการของสถานศึกษามีคุณภาพ นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของสถานศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร อันจะส่งผลให้ได้รับการยอมรับจากชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนจึงต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลับมามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ขอบข่ายงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นหนึ่งในงานหลักและงานสำคัญของสถานศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายของงานกว้างขวางมาก การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 6-7) ได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานข้าราชการครูกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ โดยสถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนดซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่มหรือฝ่ายหรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป สำหรับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มีดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ในขอบข่ายงานวิชาการของสถานศึกษา ในยุคปัจจุบันนี้ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก การวางระบบการจัดการฝ่ายต่าง ๆ ในสถานศึกษา หากมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง อาจทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น การจัดเก็บข้อมูล และการเชื่อมต่อข้อมูลจะกลายเป็นเรื่องที่ย่อยง่าย และมีผลต่อการทำงานระหว่างภาคีรัฐง่ายยิ่งขึ้นอีกด้วย

เทคโนโลยีดิจิทัลกับการจัดการศึกษา

การปฏิวัติวงการสื่อดิจิทัล ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้โลกเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม เศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง คอมพิวเตอร์ได้กลายเป็นเครื่องมือที่ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ นำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สะดวกสบายมากขึ้น ทำให้เกิดการกระจายทางเศรษฐกิจไปอย่างกว้างขวางมากมาย รวมไปถึงภาคีรัฐได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีให้บริการประชาชนอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ประกอบกับการเปิดกว้างในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลได้อย่างอิสระ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าวเร่งรัดให้เกิดการจ้างงานด้านเทคโนโลยีและทำให้การจ้างงานโดยใช้แรงงานแบบเดิมลดน้อยลงไป เพราะอาจถูกทดแทนด้วยเทคโนโลยีมากขึ้นซึ่งมีข้อดีคือ เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า การปรับตัวของระบบราชการกับภาคสังคมและระบบการศึกษา พบว่า ระบบราชการนั้นยังจัดเป็นสังคมที่มีแนวคิดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเป็นทุนเดิมอยู่แล้วแต่ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการบริการภาครัฐด้วยการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ไปสู่ยุคดิจิทัล ก็ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดในการให้บริการและมีความพยายามรักษารูปแบบดั้งเดิมไว้นั้น ซึ่งที่ผ่านมาก็เป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ขณะเดียวกันในภาคสังคมยังมีคนอีกมากมายที่เข้าถึงเครือข่ายสังคมและเสี่ยงที่จะรับข้อมูลที่ทุกคนมีกฎในการเลือกเป็นของตัวเอง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤตในเชิงสังคมครั้งสำคัญ และหันมากำหนดสิ่งที่ตนเอง

ต้องการรู้ด้วยตนเองเท่านั้น ผ่านสังคมออนไลน์ ซึ่งมีวิธีเดียวที่จะประคับประคองสังคมที่ยุ่งเหยิงให้ทุเลาได้ คือ การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบการมีส่วนร่วมต่อสังคมกับเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ให้มากขึ้น

กระบวนการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จินณวัตร ปะโคทัง (2561 : 37) ได้กล่าวไว้ว่า ต้องเป็นการบริหารจัดการที่มีระบบขั้นตอน สามารถวิเคราะห์ควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบได้ และประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน เป็นระบบขั้นตอน สามารถนำผลงานมาเปรียบเทียบได้ในรูปแบบของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ ซึ่งได้ปรับประยุกต์มาจาก รูปแบบของการบริหารรัฐกิจและภาครัฐหรือส่วนราชการ ซึ่งตัวแบบของกระบวนการดังกล่าวจะนำมาปรับใช้ได้กับการสร้างระบบบริหารโรงเรียนคุณภาพ ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 9 ประการดังนี้ (สมโภชน์ นพคุณ, 2558) 1) การบริหาร-ผู้นำ เป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็นผู้นำองค์การเพื่อสร้างระบบการบริการที่ดี แก่นักเรียน ชุมชน และเพื่อการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ 2) การบริหารคน เป็นระบบการจัดการทรัพยากรบุคคลในโรงเรียน เพื่อส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย 3) นโยบายและกลยุทธ์การบริหาร เป็นการกำหนดและพัฒनावิสัยทัศน์ จุดประสงค์ของการดำเนินงานตามพันธกิจองค์การ และนโยบายกลยุทธ์ในการดำเนินการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย 4) การจัดการทรัพยากรในการปฏิบัติงานในโรงเรียน เป็นการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้บังเกิดประสิทธิภาพและคุ้มค่า ลดการสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์ มีระบบวิธีการจัดการข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน 5) กระบวนการปฏิบัติงาน โรงเรียนมีการจัดทำโครงการที่สะท้อนถึงลักษณะงานที่ปฏิบัติ และมีกระบวนการที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นระบบโครงสร้างรูปแบบใหม่ที่ส่งผลต่อกระบวนการทำงาน จะมุ่งในเรื่องประสิทธิภาพในการบริการแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้ซึ่งมีความต้องการหลากหลาย 6) ความพึงพอใจของครูและบุคลากรในโรงเรียน เป็นผลจากองค์ประกอบทั้ง 5 ประการข้างต้น ก่อให้เกิดเป็นผลงาน เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย 7) ความพึงพอใจของลูกค้า ประชาชน ซึ่งหมายถึง นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน เป็นผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติหรือการบริการขององค์การซึ่งหมายถึงโรงเรียน 8) ผลกระทบต่อสังคม ท้องถิ่น ผู้บริหารต้องวิเคราะห์จากท้องถิ่น ได้มององค์การเป็นอย่างไรที่ส่งผลต่อระบบการบริหารจัดการและผลผลิตที่ส่งผลต่อสังคมนั้น ๆ 9) ผลลัพธ์จากการบริหารจัดการ เป็นผลรวมทั้งหมดขององค์ประกอบทั้ง 9 ประการที่กล่าวมาทั้งหมด และเป็นไปตามคาดหวัง บรรลุผลสัมฤทธิ์โดยการประเมินและตรวจสอบ

บทสรุปการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นสิ่งที่ผู้นำในยุคดิจิทัลต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด งานวิชาการเป็นหนึ่งในงานสำคัญของสถานศึกษาที่ไม่ควรมองข้ามเป็นอย่างยิ่ง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สรุปหลักการได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานวิชาการในสถานศึกษา ควรอัปเดตความรู้ด้านเทคโนโลยีอยู่เสมอ 2) ปรับตัวให้พร้อมสำหรับโลกแห่งข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลระบบ Big Data ที่มีประโยชน์มหาศาล สอดคล้องกับ กัมพล เกศสาลี (2561) ในการศึกษาการรู้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พบว่า ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมากที่สุด

คือ มีการอำนวยความสะดวกในเรื่องของอุปกรณ์ต่าง ๆ ทางคอมพิวเตอร์ ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ทันสมัยและเอื้อต่อการใช้งานได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว 3) การเปิดใจรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง 4) การเป็นที่ปรึกษาที่ดีจะทำให้ช่วยเพิ่มศักยภาพในการเป็นผู้นำที่ดีขึ้นได้ 5) ผู้นำยุคใหม่ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสแสดงศักยภาพของตน 6) การบริหารงานวิชาการแต่เดิมอาจมีการทำงานในภาษาเดียวมาโดยตลอด ในยุคนี้การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการบริหารงาน อาจทำให้ต้องปรับเปลี่ยนการทำงานให้มีหลากหลายภาษามากยิ่งขึ้น สถานศึกษาก็จะถูกมองว่าเป็นองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือและได้รับความไว้วางใจมากขึ้นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สภานาถพรว.
- กัมพล เกศสาธา. (2561). *การรู้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นจาก [file:///C:/Users/User/Downloads/105148-Article%20Text-435265-2-10-20181215%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/105148-Article%20Text-435265-2-10-20181215%20(3).pdf)
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต, 2561. 306 หน้า
- รุจิร ภูสาระ และจันทราณี สงวนนาม. (2545). *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. สมาน อัสวภูมิ. (2560, เมษายน-มิถุนายน). การศึกษาไทย 4.0 : แนวคิดและทิศทางการจัดการศึกษาไทย. *ราชธานีวัฒนธรรมทางสังคมศาสตร์*. 1(1), 1-11. สืบค้นจาก http://journals.rtu.ac.th/file/JRISS_VOL1.pdf
- สมบุญ บวรศิริรักษ์. (2560, กรกฎาคม-ธันวาคม). ทักษะสำหรับโลกอนาคต. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*. 14 (27), 1-4. สืบค้นจาก <https://core.ac.uk/download/pdf/228522380.pdf>
- สมโภชน์ นพคุณ. การบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ. *ข่าวนักบริหาร*, 2558.
- อภิญา รตนโกเมศ. (2552). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 3. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- Statista Inc. *Number of monthly active Facebook users worldwide as of 4th quarter 2020*. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users-worldwide/>
- Tada Ratchagit. *การเป็นผู้นำที่ดีในยุคดิจิทัล (How to be a good leader in Digital Age)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://th.hrnote.asia/personnel-management/190826-good-leader-digital-age/>